

2.9.2015

Dnro 103/4/15

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja

Esittelijä: Tarkastaja Pete Fagerholm

KIELIONGELMAT OLIVAT ESTEENÄ – PIZZERIAN OMISTAJA EI SAANUT POLIISILTA VÄLITTÖMÄSTI APUA

1 KANTELU

Kantelija arvosteli 5.1.2015 oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjeessä Itä-Suomen poliisilaitoksen poliisipartion menettelyä 23.11.2014 [paikkakunta poistettu].

- - -

2.1 Tapahtumat ja selvitykset

Kantelijan mukaan hänen pizzeriaansa oli saapunut kolme häiriköivää asiakasta. Hän kertoi käyneensä pyytämässä apua pizzerian ulkopuolella olleelta poliisipartiolta. Kantelijan mukaan poliisit olivat kuitenkin vastanneet, ettei asia ole heidän ongelmansa. Kantelijan mukaan kun hän oli kysynyt poliiseilta, mitä hän voisi itse asialle tehdä, hänelle oli vastattu muun muassa, että hän voisi sulkea liikkeensä ja kertoa asiakkailleen, etteivät nämä ole sinne tervetulleita. Hän kertoi poliiseille soittavansa hätäkeskukseen, jolloin poliisipartio oli kantelijan mukaan kaasuttanut pois paikalta. Hän kertoi hätäkeskuksen lähettäneen paikalle toisen poliisipartion. Kantelijan mukaan ei ollut ensimmäinen kerta, kun hän ei saanut ravintolansa ulkopuolelta olevalta poliisipartiolta apua.

Vanhempi konstaapeli A kertoo olleensa työvuorossa vanhempi konstaapeli B:n kanssa. Ravintoloiden sulkemisaikaan he olivat olleet pysäköityneenä [paikka poistettu], aivan kyseisen pizzerian vieressä. Hän kertoi mieshenkilön tulleen kiihdyksissään puhumaan heille englanniksi. A:n mukaan miehen englannin kielestä oli vaikea saada selvää. Hän oli selittänyt jotain asiakkaistaan. A:n mukaan hänelle ei ilmennyt, että häiriötilannetta olisi pizzeriassa käynnissä juuri sillä hetkellä. Heillä oli A:n mukaan hyvä näkyvyys pizzeriaan, eikä siellä näkynyt mitään poikkeavaa. Hän kertoi neuvoneensa miestä itse hoitamaan tilanteen muun muassa estämällä häiriköivien asiakkaiden pääsyn pizzeriaan.

A:n mukaan hän toimi poliisilain 6 §:n mukaisesti. B kertoi yhtenevästi A:n kanssa tapahtumista.

Poliisilaitos toteaa, etteivät partion jäsenet olleet kunnolla ymmärtäneet kantelijan puhetta mahdollisesta häiriöstä pizzeriassa. Keskustelua oli poliisilaitoksen mukaan vaikeuttanut se, että kantelijan englanti oli todennäköisesti vaikeasti ymmärrettävissä. Poliisilaitoksen mukaan ei käy ilmi, että poliisimiesten ja kantelijan välillä olisi ollut sanaharkkaa tai että poliisit olisivat suhtautuneet kantelijaan varautuneesti hänen ulkomaalaistaustansa vuoksi. Se toteaa lisäksi, että englannin kielen opiskelu on pääosin poliisimiehen oman aktiivisuuden varassa, eikä heiltä ole voitu tässä tilanteessa edellyttää englannin kielen täydellistä, eikä edes hyvää ymmärtämistä.

3 RATKAISU

3.1 Lähtökohdat

Poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan poliisin tehtävänä on muun muassa oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisien sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa.

Poliisilain 1 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan poliisin on toimittava asiallisesti ja puolueettomasti sekä yhdenvertaista kohtelua ja sovinnollisuutta edistäen. Poliisin tulee ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin pyrkiä ylläpitämään yleistä järjestystä ja turvallisuutta. 2 momentin mukaan poliisin tehtävät on hoidettava tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen.

Poliisin hallinnosta annetun lain 15 f §:n mukaan poliisimiehen on virassa ja yksityiselämässään käyttäydyttävä siten, ettei hänen käyttäytymisensä ole omiaan vaarantamaan luottamusta poliisille kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitoon. Arvioitaessa poliisimiehen käyttäytymistä otetaan huomioon myös hänen asemansa ja tehtävänsä poliisihallinnossa.

3.2 Arviointi

Käytettävissäni olevan aineiston perusteella ei voida osoittaa, että pizzeriassa olisi ollut meneillään välitöntä yleistä turvallisuutta vaarantavaa tekoa, kuten tappelua tms. A:lla ja B:llä oli kertomansa mukaan ollut suora näkymä pizzeriaan, eivätkä he olleet havainneet siellä mitään normaalista poikkeavaa. Ei ole tullut ilmi mitään sellaisia konkreettisia seikkoja, joiden perusteella tilanne olisi vaatinut poliiseilta ainakaan välitöntä toimintaa järjestyksen palauttamiseksi. Tästä syystä en katso A:n ja B:n ylittäneen harkintavaltaansa tavalla, joka antaisi minulle aiheutta toimenpiteisiin.

Totean kuitenkin, että A ja B olisivat voineet menetellä toisinkin. Olisi mielestäni ollut perustellumpaa, että he olisivat lähteneet kantelijan mukana pizzeriaan selvittämään asiaa tarkemmin, vaikka he eivät autostaan havainneet pizzeriassa mitään tavallisuudesta poikkeavaa. Tämä havainto ei mielestäni poistanut sitä mahdollisuutta, etteikö pizzeriassa olisi voinut olla jotakin sellaista häiriötä, johon poliisin olisi ollut syytä puuttua. Jälkikäteen arvioituna tilanne näyttää joka tapauksessa vaatineen poliisilta toimenpiteitä. Käytettävissäni oleva aineisto osoittaa, että hätäkeskus lähetti kantelijan soiton perusteella paikalle toisen B:n ensihavainto ei ilmeisesti edellyttänyt heiltä ainakaan välitöntä toimintaa, olisi mielestäni ollut perusteltua selvittää asiaa tarkemmin edellä kerrotulla tavalla.

Käytettävissäni olevan aineiston perusteella minulla ei ole mahdollista enemmälti arvioida poliisimiesten englannin kielen taitoa taikka kantelijan ja heidän välisen keskustelun sisältöä yksityiskohtaisemmin. Pidän kuitenkin selvityksessä esitetyn perusteella mahdollisena, että poliiseilla oli ainakin jossain määrin vaikeuksia ymmärtää kantelijan englannin kieltä. A:n selvityksen perusteella hän kuitenkin ymmärsi, että pizzeriassa oli, tai oli ainakin ollut, jonkinlaista häiriötä. Muussa tapauksessa A:lla ei käsitykseni mukaan olisi ollut edellytyksiä antaa kantelijalle yksityiskohtaisia ohjeita siitä, miten hänen tulisi tilanteessa toimia. Jos he katsoivat kielitaitonsa puutteelliseksi asian selvittämiseksi, paikalle olisi voitu pyytää toista kielitaitoisempi poliisipartio, tai asian olisi voitu hoitaa tulkkauksen avulla. Totean, ettei poliisin avun saaminen tulisi olla yksistään kieliongelma kiinni.

Mitään sellaisia seikkoja ei ole esitetty, joiden takia A ja B eivät olisi voineet toimia edellä mainitulla tavalla. He ovat kertoneet pysäköineensä pizzerian välittömään läheisyyteen. Heidän selvityksistään ei ilmene, että heillä olisi ollut muita hälytystehtäviä hoidettavana tuona aikana. He olivat käsitykseni mukaan vapaana valvomassa yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

Kiinnitän A:n ja B:n huomiota edellä lausumaani.

Totean lisäksi yleisellä tasolla seuraavaa.

Lisääntyneen maahanmuuton myötä poliisi kohtaa yhä enemmän toisenlaisista kulttuureista tulleita henkilöitä. Tiedossa samalla on, että luottamus poliisiin on Suomessa kansainvälisesti vertaillen erittäin korkealla tasolla. Suomalaisessa poliisitoiminnassa on hyvä tiedostaa, että monissa maissa poliisin ei luoteta yhtä paljon kuin Suomessa, jos ollenkaan. Tässäkin tapauksessa poliisin puoleen kääntyminen on nähdäkseni osoitus arvostuksesta ja luottamuksesta. Kantelijan auttaminen ei olisi edellyttänyt poliisilta juurikaan vaivannäköä. Yksittäiset kielteiset kokemukset yleistetään helposti koko poliisikuntaa koskeviksi ja voidaan kokea osoitukseksi epäasiallisista motiiveista, kuten tässä tapauksessa rasismista. Korostan, ettei tässä tapauksessa ole aihetta epäillä tällaisia epäasiallisia perusteita. Kuitenkin se, että poliisipartio olisi toiminut edellä esittämälläni tavalla, olisi nähdäkseni ollut omiaan lisäämään ainakin kantelijan luottamusta poliisiin.

Kiinnitän yleisellä tasolla A:n ja B:n huomiota edellä lausuttuun.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni näkökohdat ohjaavana käsityksenäni vanhempien konstaapelien A:n ja B:n tietoon vastaisessa toiminnassa huomioon otettavaksi.

Tässä tarkoituksessa lähetän heille jäljennöksen tästä päätöksestäni.